

Vilniaus miesto savivaldybės integracijos plano komunikacijos ir žiniasklaidos monitoringas

Analizuota publikacijų imtis

Analizėje nagrinėta 20 komunikacijos vienetų imtis (2026 m. kovo–balandžio mėn.), apimanti savivaldybės komunikaciją, nacionalinę žiniasklaidą, miesto portalus, nuomonės straipsnius, naujienų agentūrų publikacijas ir politinę komunikaciją socialiniuose tinkluose. Imtis apima pagrindinius nacionalinius ir regioninius portalus, tarp jų: LRT, Delfi, Lrytas, Alfa, Made in Vilnius, Diena, Laikmetis, ELTA/BNS publikacijas, taip pat oficialius Vilniaus savivaldybės komunikacijos kanalus. Analizuojant publikacijas buvo vertinami trys pagrindiniai aspektai: (1) naudojami retoriniai rėmai (framing), (2) dažniausiai vartojamos sąvokos, (3) temos ir aspektai, kurie komunikacijoje beveik neminimi.

Dažniausiai naudojamos sąvokos ir retoriniai rėmai

Publikacijų analizė rodo, kad viešojoje komunikacijoje dominuoja problemos ir grėsmės rėmas, kuriame integracija pateikiama kaip reakcija į iššūkius, o ne kaip strateginė galimybė miestui.

Sąvoka / rėmas	Publikacijų skaičius (iš 20)	Dalies įvertis
lietuvių kalba / kalbos mokėjimas	18	90 %
integracijos / migracijos iššūkiai	14	70 %
kontrolė / leidimų griežtinimas	11	55 %
migracijos augimas / antplūdis / potvynis	10	50 %
socialinės grėsmės (getai / nusikalstamumas / įtampos)	8	40 %
lūžio taškas	6	30 %

Dažniausiai naudojamas retorinis modelis: migracijos augimas → galimos socialinės problemos → būtinybė griežtinti reguliavimą. Tokioje komunikacijoje integracija dažniausiai pristatoma kaip priemonė valdyti problemą, o ne kaip strategija kurti miestui pridėtinę vertę.

Sąvokos, kurios komunikacijoje beveik neminimos

Analizuojant publikacijas matyti, kad daugelis integracijos politikos aspektų viešojoje komunikacijoje praktiškai nepasirodo. Pozityvūs integracijos aspektai komunikacijoje beveik nėra matomi, nors jie yra svarbiausia integracijos politikos dalis (patvirtinta tarptautinių tyrimų).

Sąvoka	Publikacijų skaičius (iš 20)
kultūra	2
įtrauktis	1
bendruomenės / bendruomenių stiprinimas	1
tarpkultūriškumas	0
įvairovė	0
socialinė sanglauda	0
ekonominis potencialas	0
talentų pritraukimas	0
miesto konkurencingumas	0

Retoriniai rėmai

Analizuojant publikacijas išryškėjo trys pagrindiniai komunikacijos rėmai. Kontrolės rėmas. Šiame rėme integracija pristatoma kaip reguliavimo ir kontrolės mechanizmas. Dažniausi akcentai: lietuvių kalbos mokėjimas, leidimų gyventi pratęsimo sąlygos, taisyklių griežtinimas. Tokio tipo komunikacijoje integracija pateikiama kaip valstybės kontrolės instrumentas, o ne kaip socialinės integracijos procesas.

Demografinės ir segregacinės grėsmės rėmas. Šiame rėme akcentuojami migracijos mastai ir galimos socialinės pasekmės. Dažniausi argumentai: „kas dešimtas vilnietis yra užsienietis“, „pasiektas lūžio taškas“, „gali formuotis getai“. Ši retorika dažnai naudojama siekiant pabrėžti galimą socialinę įtampą.

Kultūrinio praradimo rėmas Šiame rėme migracija siejama su kultūrinių pokyčių baime. Dažniausi teiginiai: „Vilniaus gatvėse nebesigirdi lietuvių kalbos“, „dominuoja rusakalbė aplinka“. Tokio tipo retorika formuoja naratyvą apie kultūrinę grėsmę, o ne apie kultūrinę įvairovę.

Komunikacinio rėmo reprodukcija žiniasklaidoje

Svarbu pažymėti, kad didelė dalis žiniasklaidos publikacijose matomos retorikos nėra atsiradusi savarankiškai redakcijose. Analizuojant publikacijas matyti, kad dauguma jų tiesiogiai perima Vilniaus savivaldybės komunikacijoje suformuluotus teiginius bei sąvokas. Tokie raktiniai žodžiai kaip „iššūkiai“, „lūžio taškas“, „getai“, „nusikalstamumas“, „antplūdis“ ar „lietuvių kalbos nebuvimas viešojoje erdvėje“ pirmiausia atsiranda pirminėje politinėje komunikacijoje ir tik vėliau reprodukuojami žiniasklaidos publikacijose bei jų antraštėse. Tai rodo, kad būtent savivaldybės komunikacijoje užduotas tonas suformavo pagrindinį viešojo diskurso rėmą ir iš esmės suteikė žalią šviesą žiniasklaidai integracijos temą interpretuoti per grėsmės ir problemos naratyvą. Tokiu būdu žiniasklaidos komunikacija dažniau ne tiek kuria naują interpretaciją, kiek amplifikuoja jau politinėje komunikacijoje suformuotą žinutę.

Vizualinė komunikacija

Vizualinė analizė rodo, kad daugelyje publikacijų naudojamos politinių veikėjų nuotraukos, konfliktinė politinė simbolika, politinių debatų vizualai. Tuo tarpu beveik nematyti vaizdų, kurie parodytų kalbos mokymosi veiklas, bendruomeninius renginius, migrantų įsitraukimą į miesto gyvenimą, ekonominę integraciją. Todėl vizualinė komunikacija sustiprina politinio konflikto, o ne socialinės integracijos naratyvą.

Analizuojant viešąją komunikaciją taip pat pastebėta, kad kai kuriose vizualinėse medžiagose naudojami simboliai – pavyzdžiui, kitų kalbų perbraukimas raudonais kryžiais – gali būti interpretuojami kaip draudimo ar eliminavimo signalas. Tokie vizualiniai sprendimai gali sustiprinti konfrontacinę komunikacijos toną ir būti suvokiami kaip nukreipti prieš kitų kalbų vartojimą, o ne kaip kvietimas mokytis lietuvių kalbos. Tarptautinėje integracijos komunikacijos praktikoje dažniau rekomenduojama naudoti įtraukią vizualiką, kuri pabrėžia kalbos mokymąsi kaip galimybę ir įgalinimo priemonę, o ne kaip sankcijų ar draudimų simbolį. Kai kuriais atvejais (pvz., skaidrėse) naudojami selektyvūs medijų rinkiniai, kurie sustiprina grėsmės naratyvą apie migraciją, tačiau nepateikia platesnio Europos integracijos politikos konteksto.

Paradoksas: planas ir komunikacija

Svarbiausia šios analizės išvada yra komunikacinis paradoksas. Vilniaus integracijos planas iš tikrųjų apima daug platesnį politikos spektrą, įskaitant ekonominę integraciją, kultūrinį dialogą, bendruomenių įtraukimą, psichologinės pagalbos prieinamumą, švietimo ir informavimo priemones, vieno langelio principu veikiančias paslaugas. Tačiau viešojoje komunikacijoje planas dažniausiai redukuojamas iki trijų elementų: lietuvių kalbos mokėjimo, migracijos masto, reguliavimo priemonių. Dėl to susidaro įspūdis, kad integracijos politika yra reakcija į problemą (kuri, beje, šiandieną neegzistuoja), o ne strateginis miesto vystymosi instrumentas.

Strateginės komunikacijos rizikos

Viešoji komunikacija šiuo metu formuoja naratyvą, kad integracijos politika yra būtina siekiant suvaldyti galimas socialines grėsmes, tačiau pati integracijos politika ir veiksmų planas yra ne apie tai. Šis komunikacinis neatitikimas lemia, kad viešajame diskurse integracijos politika praranda dalį savo strateginio potencialo ir yra interpretuojama siauresniame, su grėsmių valdymu susijusiame kontekste.

Viešojoje komunikacijoje pasirodantis „getų“ formavimosi naratyvas gali turėti reikšmingų politinių ir socialinių pasekmių. Tokia retorika dažnai sustiprina visuomenės baimes ir gali netiesiogiai legitimizuoti migracijos temą politizuojančius ar poliarizuojančius diskursus.

Tarptautinė miestų integracijos praktika rodo, kad ankstyvas segregacijos retorikos naudojimas dažnai ne padeda spręsti problemas, o priešingai – apsunkina pasitikėjimo kūrimą tarp vietos bendruomenių ir naujų miesto gyventojų. Todėl komunikacijoje svarbu atsargiai vartoti tokias sąvokas ir integracijos procesus labiau pristatyti per bendruomenių stiprinimo, socialinės sanglaudos ir miesto vystymosi perspektyvą. Dabartinis komunikacijos modelis gali turėti kelias pasekmes: sustiprinti baimės retoriką migracijos klausimais, sumažinti visuomenės paramą integracijos politikai, silpninti Vilniaus, kaip atviro ir tarptautinio miesto, reputaciją. Miestų integracijos politikoje svarbus principas yra tas, kad komunikacija apie segregaciją neturi pati jos sukurti diskursiškai.

Integracijos komunikacijos rėmai: grėsmės naratyvas vs galimybių naratyvas

Komunikacijos elementas	Dabartinis dominuojantis rėmas (grėsmės naratyvas)	Alternatyvus rėmas (galimybių naratyvas)
Migracijos augimas	„užsieniečių antplūdis“, „lūžio taškas“	Vilniaus augimas ir darbo rinkos dinamika
Kalba	kontrolės ir leidimų pratęsimo priemonė	įgalinimo ir įsitraukimo į visuomenę priemonė
Integracijos politika	reakcija į problemas	investicija į miesto socialinį ir ekonominį potencialą
Migrantai	potenciali socialinė rizika	nauji miesto gyventojai ir talentai
Viešoji tvarka	„getų“ ir nusikalstamumo rizika	bendruomenių stiprinimas ir socialinė sanglauda
Kultūra	kultūrinio praradimo baimė	kultūrinė įvairovė ir tarpkultūrinis dialogas
Miesto identitetas	grėsmė lietuvių kalbai	modernus, atviras Europos miestas

Nacionalinės politikos kontekstas

Svarbu taip pat pažymėti, kad dalis viešosios komunikacijos sudaro įspūdį, jog integracijos klausimai nacionaliniu lygmeniu nėra sprendžiami arba kad atsakomybė už juos paliekama tik savivaldybėms. Toks įspūdis yra klaidingas. Pastaraisiais metais Lietuvoje integracijos srityje vyksta reikšmingi pokyčiai: didinamos investicijos į integracijos programas, stiprinamos institucijos, plečiamos kalbos mokymosi ir socialinės integracijos priemonės, kuriamos naujos koordinavimo struktūros tarp valstybės institucijų ir savivaldybių (įskaitant Vilniaus savivaldybę). Todėl svarbu, kad viešojoje komunikacijoje būtų išlaikytas platesnis politikos kontekstas, atitinkantis realybę.

Visuomenės nuostatų tyrimo metodologinės problemos ir jų ryšys su komunikacine strategija

Tendencingai suformuluoti klausimai

Visuomenės nuostatų tyrimas, atliktas 2026 m. vasario mėn. turėjo potencialo suteikti vertingų įžvalgų apie gyventojų požiūrį į integracijos politiką. Tačiau kelių klausimų formuluotės kelia rimtų metodologinių abejonių.

Klausimas apie saugumo rizikas buvo suformuluotas taip: „Jeigu dabar vyraujanti Lietuvos integracijos politika nesikeistų ir išliktų panaši į dabartinę, tai padidintų šalies saugumo rizikas ateityje.“ Ši formuluotė yra hipotetinė baimės provokacija, o ne nuomonės matavimo instrumentas. Klausimas iš anksto sukuria prielaidą, kad dabartinė politika yra problemiška ir sukelia saugumo rizikas, o respondentui belieka sutikti arba nesutikti su jau pateiktu vertinimu. Sociologiškai korektiška formuluotė būtų neutrali ir atvira, pavyzdžiui: „Kaip vertinate dabartinės Lietuvos integracijos politikos veiksmingumą?“ arba „Su kokiais iššūkiais, jūsų nuomone, susiduria integracija Vilniuje?“

Klausimas apie kalbą ir problemas buvo suformuluotas: „Jeigu kelerius metus Vilniuje gyvenantys imigrantai kasdienėse situacijose vartotų lietuvių kalbą, imigracija keltų daug mažiau problemų.“ Šioje formuluotėje identifikuojamos dvi nepatikrintos prielaidos vienu metu: kad imigracija kelia problemas, ir kad kalba yra pagrindinė tų problemų priežastis. Respondentas negali sutikti tik su viena dalimi, jis arba patvirtina abi prielaidas, arba jas abu neigia. Neutrali formuluotė galėtų būti: „Ar lietuvių kalbos mokėjimas, jūsų nuomone, padėtų užsienio kilmės gyventojams geriau integruotis į Vilniaus bendruomenę?“

Klausimas apie politikos griežtumą pateikė respondentams 10 balų skalę, kurioje dabartinė politika vidutiniškai įvertinta 3,6 balo, o norima – 8 balais. Tačiau tyrimas neįvertino, ar respondentai turi pakankamai informacijos apie tai, kokia dabartinė politika iš tikrųjų yra. Jei žmogus mano, kad ji yra švelni, bet tai grindžiama klaidinga informacija, o ne realiu vertinimu – gautas skaičius atspindi ne nuostatą, o nežinojimą. Šį efektą būtų galima patikrinti paprastu kontroliniu klausimu: „Ar žinote, kokių reikalavimų šiuo metu reikia atitikti norint pratęsti leidimą gyventi Lietuvoje?“

Komunikacijos ir tyrimo sinergija: uždaras ratas

Nagrinęjant Vilniaus savivaldybės komunikacinę strategiją ir visuomenės nuostatų tyrimo struktūrą kartu, išryškėja sisteminė logika, kurią sunku pavadinti atsitiktiniu sutapimu. Komunikacijoje dominuojantys rėmai – saugumo grėsmės, Vakarų šalių nesėkmių pavyzdžiai, kalbos nebuvimo viešojoje erdvėje naratyvas – tiesiogiai atsispindi tyrimo klausimų formuluotėse. Jei komunikacinė pozicija buvo suformuota pirmiau, o tyrimo klausimai pritaikyti ją patvirtinti – tyrimas atliko ne pažinimo, o legitimacijos funkciją, uždarydamas ratą: komunikacija sukuria naratyvą, tyrimas jį patvirtina, patvirtinimas legitimuoja tolesnę komunikaciją. Jei tyrimas buvo atliktas pirmiau, o jo rezultatai paskatino tokią komunikacinę strategiją – komunikacija reprodukovė visuomenės nuostatas, o ne transliavo politikos turinį, uždarydamas kitą ratą: nuostatos formuoja komunikaciją, komunikacija sustiprina nuostatas, sustiprintos nuostatos tampa politikos pagrindu. Abiem atvejais profesionalumo kriterijus kelia daug abejonių.

Svarbu pabrėžti, kad visuomenės susirūpinimas integracijos klausimais yra realus ir reikalauja rimto politinio dėmesio. Tačiau kai tyrimo instrumentai pritaikomi tam, kad patvirtintų iš anksto pasirinktą komunikacinę poziciją, o ne tam, kad ją patikrintų ar papildytų – prarandamas pagrindinis tokių tyrimų tikslas: suprasti, ko iš tikrųjų reikia gyventojams ir kokia politika geriausiai atitiktų jų interesus.